

Mitkä asiat haastavat hyvinvointia?

Havaintoja sosiaalisesti kestävät kaupungit –projektista ja
Kuntoutussäätiön Ak 6 -toiminnasta (alueverkostotyö)

Kuntien hyvinvointiseminaari 15.5.2019
VTT, toimitusjohtaja Soile Kuitunen

Kuntoutussäätiö

Sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä Suomi

Julkaistu 26.4.2019 11:03
Muokattu 2.5.2019 9:42

Antti Rinne hallitustunnustelijaksi

Eduskuntaryhmät valitsivat tänään perjantaina 26.4. puhemies Antti Rinteen (sd.) hallitusneuvottelujen tunnusteluvaiheen vetäjäksi. Hallitustunnustelija Rinne antoi eduskuntaryhmille kysymykset, joihin niiden on vastattava 30.4.2019 klo 12 mennessä. Puolueiden laatimat vastaukset julkistetaan määräajan päätyttyä.

Hallitustunnustelija Rinteen kysymykset eduskuntaryhmille

SDP haluaa rakentaa tulevaisuuden Suomea, Eurooppaa ja maailmaa, jotka ovat taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäviä. Kysymme seuraavat kysymykset selvittääksemme edellytykset yhteisen hallituksen muodostamiseksi. Pyydämme teitä esittämään puolueenne ohjelma-asiakirjojen perusteella kantanne seuraaviin asiakokonaisuuksiin (kohdat 1-8) ja lisäksi vastaamaan asiakokonaisuuksia täsmentäviin yksityiskohtaisempiin kysymyksiin. Lisäksi pyydämme teitä esittämään näkemysenne sosiaaliturvan uudistamiseen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamiseen (kohdat 9-10).

Onko meillä varaa ratkaista hyvinvoinnin ongelmia?

Meillä on varaa suuriin terveyseroihin sosiaalisen aseman ja tulotason mukaan, lisääntyvään köyhyyteen, lasten ja nuorten pahoinvointiin, turvattomuuden ja sosiaalisten ongelmien kasvuun sekä muihin eriarvoisuuden ilmentymiin.

Näihin liittyen meillä on varaa ongelmien parsimiseen, mutta ei rakenteelliseen ja ehkäisevään politiikkaan, jolla tilanteita voisi hallita.

(Anneli Pohjola 2015).

Huono-osaisuus keskittyy vahvasti tiettyihin lähiöihin

KOTIMAA Turun Sanomat 31.10.2006 131 0

ANNA KUUSELA

Asuinalueen arvostus ja maine näkyvät selvästi asuntojen hinnoissa Turussa. Tilastoissa huono-osaisuus ja syrjäytyminen keskittyvät Turussa samoihin lähiöihin, joissa asunnnot ovat halpoja.

Vanhat kerrostaloasunnnot maksavat esimerkiksi Lausteella 825 euroa neliömetriltä, kun keskihinta Turussa on 1 485 euroa neliöltä. Pernossa ja Pansiossa vanhojen kerrostaloasuntojen keskihinta on 891 euroa ja Varissuolla 1 033 euroa neliöltä.

Esimerkiksi Suikkilan alueella kerrostaloasuntojen hinnat ovat lähellä Turun keskitasoa, yli 1 400 euroa neliöltä. Keskustassa vanhasta kerrostaloasunnosta saa pulittaa yli 2 000 euroa neliöltä.

Tilastokeskuksen tiedot perustuvat tänä vuonna toteutuneisiin asuntokauppoihin eri postinumeroalueilla.

Tutkija **Jarkko Rasinkankaan** mukaan alueiden väliset erot saattavat jyrkentyä entisestään Turussa. Ilmiö on tuttu muualta Euroopasta.

- Meilläkin alkaa voimistua väestöryhmien polarisaatio.

Suomessa on perinteisesti ollut sosiaalisesti tasainen kaupunkirakenne, mutta hyvinvointi ja köyhyys jakautuvat nykyään entistä selvemmin eri ihmisryhmille. Samalla alueiden väliset erot voivat kärjistyä.

Maari Parkkinen

@MaariParkkinen

Seuraa

Nopealukuinen ja paljon asiaa sisältävä bloggaus ammattien välisestä terveyseroista uusimman tutkimuksen valossa - sekä mitä eroille voidaan tehdä @Hanna_Rinne @Kuntoutussaatio #kannattaalukea

Kuntoutussäätiö @Kuntoutussaatio

Useissa työntekijäammateissa sekä #kuolleisuus että #työkyvyttömyyseläke 'alkavuus korkeaa, #bloggaatutkijaa @Hanna_Rinne #tutkittutietoa #ammattit @TSRahasto @MEK_SPK @STEAtekoja kuntoutussaatio.fi/2018/12/13/use...

0.39 - 14. jouluk. 2018

1 uudelleentwiittaus 12 tykkäystä

Mikä on Rauman suurin sosiaalinen ongelma?

RAUMA JA ALUE · 22.9.2012 KLO 07:15

Rauman Seudun Katulähetys kyseli Rauman silakkamarkkinoilla raumalaisilta, mikä on kaupungin suurin sosiaalinen ongelma.

- Vastaajia oli yli 300, enempää emme ehtineet keräämään. Kirjasimme tulokset itse, koska halusimme, että ihmiset todella pysähtyvät ajattelemaan. Palaute kyselystä oli todella hyvää ja teemmekin ensi vuonna uuden kyselyn silakkamarkkinoilla, kertoo RSK:n yksikönjohtaja

Janne Rantala.

Suurimmaksi ongelmaksi nähtiin nuorten syrjäytyminen.

Vastajat esittivät tukun parannusehdotuksia asiaan: lisää toimintaa, oppisopimuskoulutuksen kehittäminen, ennaltaehkäisevää työtä, enemmän kokoontumispaiikkoja, ohjattua toimintaa, ei nujertamista ja syyllistämistä, lisää rahaa, työtä ja työpajoja lisää, välittämistä.

KOULUTUS JA TUTKIMUS KIINTEISTÖT PROJEKTIT RAKENTAMINEN SUUNNITTELU TALOUS UUTISET
12.6.2017 13.6.2017 09:17 0

Suomessa ei ole lähiöongelmaa, mutta tutkija on huolissaan niiden tulevaisuudesta

Lähiössä asuvien kokemus oman asuinalueensa rauhallisuudesta on vain hieman huonompi kuin muiden kerrostaloalueiden asukkailla, selviää Helsingin yliopistossa lauantaina tarkastetusta Teemu Kemppaisen väitöstutkimuksesta.

Jarmo Panula / HS

Kemppainen tutki väitöskirjassaan 71 suomalaista lähiötä ympäri Suomea. Lähiössä asuvien turvattomuuden kokemuksia ja havaintoja häiriöistä verrattiin pientaloalueilla ja muilla kerrostaloalueilla asuvien kokemuksiin omasta asuinalueestaan.

OLISIKO SOSIAALISESTI KESTÄVÄN KAUPUNKIPOLITIIKAN AIKA?

Kuntoutussäätiö

Sosiaalisesti kestävä on hyvinvointia tuottava

- ❖ Ihmisiä tasavertaisesti ja yhdenvertaisesti kohteleva
- ❖ Ihmisarvoa kunnioittava
- ❖ Oikeudenmukainen
- ❖ Eriarvoisuutta hyvinvoinnissa, terveydessä ja osallisuudessa vähentävä
- ❖ Oikea-aikaisia ja tarpeisiin osuvia palveluita ja tukea tarjoava

Nämä asiat kiinnittyvät luontaisesti siihen, missä ihmiset asuvat ja elävät =
kaupunki- ja kuntakontekstiin
= SOSIAALISESTI KESTÄVÄ KAUPUNKI

YK:n kaupunkiohjelma ja kaupunki ”kaikille”

YK:n kaupunkiohjelman (2016) mukaan kestäväään kaupunkikehitykseen tarvitaan kaikkien asukkaiden osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja monimuotoisuutta. Kestävät kaupungit ovat turvallisia, avoimia ja uusiutumiskykyisiä. Niissä on terveellistä, turvallista ja kohtuuhintaista asua.

Sosiaalisesti kestävä kaupunki on ”kaikkien kaupunki”, joka luo edellytyksiä ja vahvistaa kaikkien osallisuutta sekä tasapainoista sosiaalista kehitystä. Tähän tarvitaan myös niiden ihmisten äänet ja osallisuus, joiden resurssit saatetaan kokea pieniksi.

Sosiaalisesti kestävä kaupunkin kolme ydinteesiä

(Häikiötä 2018 soveltaen)

1. Yhteiskunnan uudistaminen on yhteiskuntaan osallistumista

- demokraattiset innovaatiot laajentavat osallistumista ja päätöksenteon pohjaa
- tarvitaan riittäviä tietoja ja taitoja uuden oppimiseen ja toimijuuden vahvistamiseen
- hyvinvointipalvelut turvaavat osaltaan toimijuutta

2. Toimeentulo luo osallisuutta

- taloudelliset puutteet heikentävät hyvinvointia, valinnan mahdollisuuksia ja osallistumisen edellytyksiä
- yhteiset resurssit kuten kirjastot ja puistot voivat kompensoida taloudellisen puutteen merkitystä mutta ne eivät poista rahan puutteen aiheuttamaa osattomuutta
- kaupunki kaikille edellyttää, että kaikilla asukkailla on riittävä toimeentulo

3. Sosiaaliset suhteet synnyttävät mahdollisuuksia

- kiinteissä sosiaalisissa suhteissa syntyy turvaa ja läheisyyttä, löyhissä yhteyksiä ja jakamista paikallisesti ja ylipaikallisesti
- sosiaalisesti kestävä kaupunki edistää kummankin tyyppisten sosiaalisten suhteiden, verkostojen ja suhteiden muodostumista

Miten sosiaalista kestävyyttä voisi tutkia?

Rakenteelliset tekijät

- Saavutettavuus
- Esteettömyys
- Turvallisuus

Koettu ympäristön laatu

- Ilmapiiri
- Ympäristön ulkoinen ilme
- Osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet
- Toiminnalliset mahdollisuudet

Asukkaiden hyvinvointi ja terveys

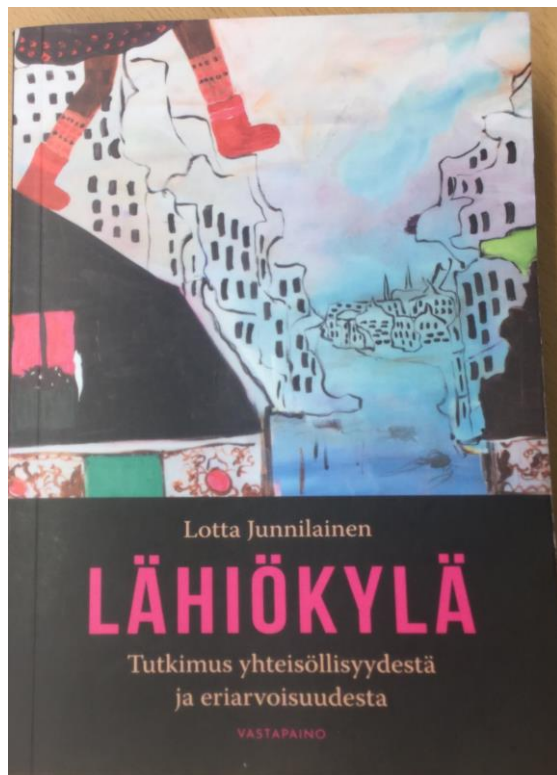
- Koettu terveys ja hyvinvointi
- Väestön sairastavuus

Pieniä kaivauksia sosiaalisesti kestävään kaupunkiin

Kuntoutussäätiö

Eriarvoisuuden pinnan alla elää monimuotoinen todellisuus

Eriarvoisuus synnyttää paljon muutakin kuin hajoamista, putoamista ja eriytymistä.

Ihmisten välillä on paljon väliaikaisia, mutta vaikutuksiltaan vahvoja siteitä. Paljon arjen välittämistä.

Yhteisöllisyyttä ja osallisuutta syntyy paljon pienten huomaamattomienkin tapahtumien, käytäntöjen ja merkitysten ohessa.

Yhteisöllisyyttä syntyy kun siihen ei pakoteta eikä sitä tyrkytetä, ja kun ihmiset saavat olla sitä mitä ovat. Yhteisöllisyys on osa elettyä elämää, se on moninaisia käytäntöjä.

(soveltaen Junnilainen 2019; Kuitusen haastatteluaineistot 2019)

Sillä ei ole paljonkaan merkitystä, millaisia paikallisia toimia sosiaalisten verkostojen tukemiseksi tehdään, jos ihmiset eivät tule kohdelluiksi samanarvoisina, ja jos he kokevat, että heitä pidetään toisen luokan kansalaisina eikä yhteiskunta ole olemassa heidän tuekseen ja henkilökohtaisen hyvinvointinsa edistämiseksi (Junnilainen 2018).

Malminkartano

- Sijaitsee Länsi-Helsingissä, noin 8500 asukkaan kaupunginosa. Keskitulot noin 20% pienemmät kuin Helsingissä keskimäärin
- Työttömyysaste hieman kaupungin keskiarvoa korkeampi 13% (Helsingin työttömyysaste 11,9%, esikaupunkien työttömyysaste 12,2%)
- Malminkartanon ja sen lähikaupunginosien väestöstä 22-29% ulkomaalaistaustaisia.

skus

Kuva: Helsingin kaupungin aineistopankki / Roni Rekoma.

ARTIKKELI | 30.01.2018 • Jenni Väliniemi-Laurson, Liisi Ylönen

Kartan kertomaa – Malminkartanon omaleimaisuus asukaskyselyn valossa

OSALLISTUMINEN | ASUINALUEET

Helsingin kaupunki on toteuttanut vuodesta 2010 alkaen useita kymmeniä sähköisiä karttakyselyjä, joilla on pyydetty asukkailta näkemyksiä ja kerätty tietoa muun muassa alueiden ja toimintojen suunnitteluun. Karttakyselyillä tietoa on saatu paitsi alueista, myös kyselyjen toimivuudesta osallisuuden välineenä. Malminkartanossa toteutettiin karttakysely vuoden 2016 syksyllä. Asukkaiden ja aluetta tuntevien vastauksista paljastui, että Malminkartanon omaleimaisimpia paikkoja olivat Malminkartanonhuippu ja useat puistoalueet sekä kehittämistä kaipaava Malminkartanonaukio. Kyselyyn vastattiin useimmiten joko aamulla tai

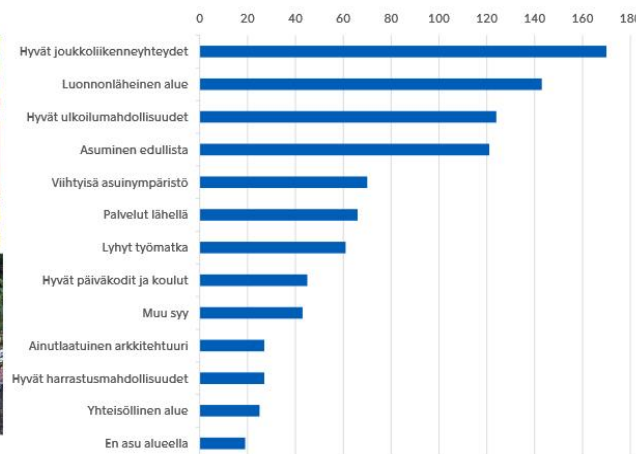
Hyvää Malminkartanossa

- Hyvät liikenneyhteydet
 - Keskustaan 15 min, lentokentän suuntaan, Myyrmäkeen
 - Hyvät pyöräily-yhteydet
- Yhteisöllisyys, ihmisläheisyys, tavallisia ihmisiä asukkaina, asukastoiminta
- Luonnonläheisyys ja vihreys
 - Puistot ja mielenkiintoiset istutukset
 - Metsät, polut
 - Oma puutarhapalsta
- Ulkoilumahdollisuudet ja lenkkeilymaatot
 - Malminkartanonhuippu, Kaarelanpuisto, Mätäjoen ympäristö, Kartanonmetsä
- Rauhallinen paikka asua
- Viihtyisyys
- Autottomat alueet ja kävelyväylät, turvallinen lapsille
- Kompakti ihmisen kokoinen asuinalue jossa palvelut lähellä
- Ainutlaatuinen arkkitehtuuri, rakennukset sopivan matalia, isot pihat, sekä kerros- että rivitaloja, monipuolinen asukasrakenne
- Perhe ja läheiset ihmiset, ystävät
- Historia
 - Esihistorialliset löydökset
 - Kartanon alue, ratsutalli
- Kohtuuhintaista asumista

Helsingin kaupunki
Kaupunkisuunnitteluvirasto 17.3.2017

Lisää ymmärrystä siitä, mikä vahvistaa asukkaiden kokemaa hyvinvointia ja arvokkuuden kokemuksia? Ymmärrystä asukkaiden kohtaamisista ja tavoista auttaa toinen toisiaan?

Valitseeko paikka asukkaansa vai toisin päin? Miksi olet muuttanut Malminkartanoon? Voit valita useamman vaihtoehdon

- Valaistusta lisää
- Istutukset kuntoon
- Roskiksia lisää
- Lämpimiä värejä ja värejä lisää, esim. värikkäiksi maalattuja kaiteita
- Rakennusten kunnostamista
- Torimyyntiä
- Kirpputoripöytiä

- Lisää asukkaita, työpaikkoja ja normaalia kuhinaa
 - Pari korkeaa asuintaloa
 - Kivijalkaliiketilaa
 - Alepan/kioskin rakennuksen voisi purkaa
 - Katutilaa aukiolle, nyt liian väljä

Sosiaalisesti kestävä kaupungin pilarit

Rakenteelliset tekijät

- Saavutettavuus
- Esteettömyys
- Turvallisuus

Koettu ympäristön laatu

- Ilmapiiri
- Ympäristön ulkoinen ilme
- Osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet
- Toiminnalliset mahdollisuudet

Asukkaiden hyvinvointi ja terveys

- Koettu terveys ja hyvinvointi
- Toimeentulo ja muut hyvän elämän perusedellytykset
- Hyvinvointia rakentavat tilat, paikat ja mahdollisuudet

Soveltaen Kyttä ym. 2016; 2018

Ihmiset ensin

- **Ymmärrämmekö ihmisten tarpeita, yhteisöön kuulumisen merkityksiä, siteitä asuinalueeseensa?**
 - Mistä olettamista käsin rakennamme parempaa asuinaluetta ja sosiaalisesti kestäväää kaupunkia? Onko meillä ymmärrystä alueen ihmisistä?
 - Entä kun kaupunkisuunnittelun näkökulmasta ”heikko/kehitettävä alue” ja ”positiivisen diskriminaation alue” on monin tavoin arvokas sen asukkaille?
- **Mitä ovat ihmisten hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden kokemuksia rakentavat tilat, paikat ja mahdollisuudet?**
 - Turvaako kaupunkiympäristö edellytykset hyvään elämään (ml. toimeentulo)
- **Miten ymmärrämme alueen resurssit?**
 - Ihmisten välillä on siteitä, osa pysyviä, osa tilapäisiä. Kaikki ne voivat olla merkityksellisiä.
 - Näemmekö alueella olevat resurssit monitahoisesti – järjestöt, yksittäiset asukkaat, vapaaehtoistoiminnan? Naapurit auttamassa toinen toisiaan?

Luontoretki Nuuksioon

Mennään 27.4.2019 yhdessä katsomaan lintuja Nuuksion kansallispuistoon. Mukana Helsingin Luonnonsuojeluyhdistyksen lintu-asiantuntija. Retki on ilmainen ja siihen kuuluu kuljetus ja eväät.

TULOSTA

LÄHETÄ SÄHKÖPOSTILLA

Ilmoittautuminen

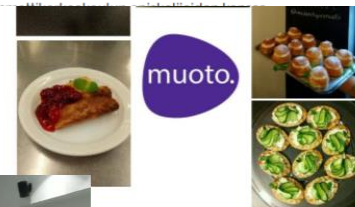
<https://www.webropolsurveys.com/S/649C89847D8EFF3A.par>

044 7813101 / L4199[at]student.jamk.fi

Sijainti

Luontoretki Nuuksioon

Lähtö pikkubussilla retkelle lauantaina 27.4.2019 klo 11:30 Malmin takana olevalta parkkipaikalta. Retkelle tulee ilmoittautua sitovas omat kiikarit mutta se ei ole pakollista. Kerätään päivän aikana lintu istutaan lopuksi yhdessä vertailemaan havaintoja nuotiokahvien ä toteuttaa Kuntoutussäätiö ja Helsingin Luonnonsuojeluyhdistys y

Sosiaalisen kestävyysresursseja

Toimintaa organisoidaan pääasiassa STEAn avustuksella Ak 6 –toimintaan (alueverkostotyö, syrjäytymisen ehkäisy)

Järjestöillä on valmiuksia ratkaista ongelmia nopeasti, joustavasti hyödyntämällä aluetoimijoiden resursseja ja osaamista luovilla tavoilla yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi ilman byrokratiaa

(Ramadan 2018).

Ihmislähtöinen kaupunki

Ei alueella voi kehittää (mitään) ilman ymmärrystä sen asukkaista. Emme voi mennä sanomaan ihmisille, että nyt tehdään näin.

Pitää olla herkkyyttä, olla läsnä, ymmärtää, mikä asukkaille on merkityksellistä.

Tekemisemme hyödyt eivät välttämättä näy lomakkeilla niistä kysyttäessä, vaan ne tulevat esiin viiveellä, ihmisten arkisissa asioissa. Ei niitä aina osaa sanoittaa tutkijoiden kaavakkeille.

(Kuntoutussäätiön tutkija Farid Ramadan, Ak 6-toiminta, haastattelumuistiinpanot Kuitunen 2019)

Kiitos ja ihanaa kesää!

Kuntoutussäätiö
Kuntoutuksen suunnannäyttäjä

VTT Soile Kultunen

Olisiko jo sosiaalisesti kestävien kaupunkien aika?

Selvitys sosiaalisen kestävyys käsitteestä, tulkinnoista
ja määrittelystä kaupunkien kehittämisessä

KUNTOUTUSSÄÄTIÖN TUOTTEITA • WORKING PAPERS 60/2019

Toukokuu Maalipuu -kyltti